

THE ECONOMIST

ΟΜΙΛΙΑ

ΑΝΝΑΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

**PRESIDENT, DIKTIO NETWORK FOR
REFORM IN GREECE AND EUROPE,
FORMER EUROPEAN COMMISSIONER**

SECOND YOUTH SUMMIT
THE FUTURE WORKPLACE: THE NEW JOBS
THE NEW SKILLS
The youth takes over

ΠΕΜΠΤΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2019

sound&visual
κ.παπαθανασίου α.ε.

Ξάνθης 12 & Ποσειδώνος, 144 51, Μεταμόρφωση
T: 210 3805459 • praktika@soundandvisual.gr
www.soundandvisual.gr

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ - ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ & EVENT**

THE ECONOMIST

ΟΜΙΛΙΑ

ΑΝΝΑΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

**PRESIDENT, DIKTIO NETWORK FOR REFORM IN GREECE
AND EUROPE, FORMER EUROPEAN COMMISSIONER**

SECOND YOUTH SUMMIT
THE FUTURE WORKPLACE:
THE NEW JOBS - THE NEW SKILLS
The youth takes over

ΠΕΜΠΤΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2019

A. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ για την πρόσκληση και να συγχαρώ για άλλη μια φορά την κ. Πασαριβάκη, της οποίας οι εκδηλώσεις μας καλούν πάντοτε να μιλήσουμε για το μέλλον, σε μια χώρα που πάντοτε έχουμε το δέλεαρ να γυρίζουμε στον εμφύλιο πόλεμο.

Το μέλλον είναι εδώ. Με την ιδιότητα της προέδρου του ΔΙΚΤΥΟΥ να σας πω ότι τα τελευταία χρόνια ασχολούμαστε αποκλειστικά με το θέμα της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης και των αλλαγών που αυτή φέρει.

Σήμερα, το θέμα της συζήτησης είναι μέσα σ' ένα γενικότερο πλαίσιο που είναι το μέλλον της δουλειάς. Δηλαδή συνδέουμε το εκπαιδευτικό σύστημα με το μέλλον της δουλειάς και το τι θα κάνουν οι νέοι άνθρωποι που βρίσκονται σ' αυτή την αίθουσα και σε όλη τη χώρα. Αυτό που είναι σαφές ότι αλλάζει, είναι σε δύο επίπεδα.

Το πρώτο είναι η αυτοματοποίηση, η οποία αυτοματοποίηση δεν αφορά μόνο τα μεγάλα εργοστάσια ή τις χώρες που έχουν εργοστάσια, αλλά αλλάζει την εργασία και τις θέσεις εργασίας σε αριθμό, σε ποσότητα και σε αντικείμενο, σε όλους τους τομείς. Αλλάζει στον αποθηκάριο που δουλεύει σε μια μεγάλη εταιρεία, γιατί οι αποθήκες δουλεύουν πια με ρομπότ, αλλάζει στον αγροτικό τομέα απολύτως, να πούμε ότι παρουσιάστηκαν στην αγορά τα πρώτα ρομπότ που συλλέγουν σταφύλια, δηλαδή ο τρύγος, σκεφτείτε τι σημαίνει από θέσεις εργασίας, πώς έχουμε στην αντίληψή μας αυτό το θέμα.

Στον αγροτικό τομέα είναι οι μεγαλύτερες αλλαγές γιατί τα drones πια έχουν μπει σε όλες τις μεγάλες καλλιέργειες, είναι το συγκριτικό πλεονέκτημα μας πούμε χωρών που είναι αντίστοιχες μ' εμάς, Ολλανδία και Ισραήλ, εννοώ από πλευράς γης και κάναμε με το ΔΙΚΤΥΟ μια συγκριτική μελέτη, γιατί εμείς είμαστε δέκα φορές κάτω στην παραγωγή σε σχέση με την Ολλανδία.

Ο βασικός λόγος είναι η τεχνολογία και πλέον η ψηφιακή εποχή, ιδιαίτερα με το Ισραήλ, επομένως αυτό το κομμάτι της αυτοματοποίησης αλλάζει συνεχώς τα δεδομένα. Σκεφτείτε τα bots στα ξενοδοχεία, στις δημόσιες υπηρεσίες, οι υπάλληλοι που απαντούσαν δεν υπάρχουν πια, είναι μηχανήματα που απαντούν, άρα έχουμε μια τρομακτική αλλαγή σε αριθμό θέσεων εργασίας εκεί.

Το δεύτερο είναι οι διάφορες νέες μορφές εργασίας. αναφέρθηκε η κ. Κεραμέως στο θέμα της πλατφόρμας, είναι το Gig Economy, δεν έχουμε βρει καν μετάφραση, είναι η οικονομία με το κομμάτι, είναι η Shared Economy, οικονομία του διαμοιρασμού, που τί κάνει: Εδώ έχουμε μια αλλαγή στη φύση της εργασίας.

Δηλαδή έχουμε έναν νέο μηχανισμό στην Ελλάδα που δουλεύει σ' ένα project στην Ολλανδία, ένα project στην Ινδία, ένα project στην Αμερική, μένει εδώ, πληρώνεται από τα τρία projects, δεν έχει τις εργασιακές συνθήκες που ξέραμε μέχρι τώρα ως δικαιώματα, δεν έχει ασφαλιστικά δικαιώματα, ένα τεράστιο θέμα που δημιουργείται σε παγκόσμιο επίπεδο, αυτό όμως έρχεται.

Ήδη στην Ευρώπη έχουν φτάσει τα 13 εκατομμύρια οι νέοι που δουλεύουν με υψηλά αμειβόμενες θέσεις. Έχουμε μπει ήδη σε μια νέα εποχή, ν' αρχίσουμε να τρομοκρατούμαστε ότι θα καταργηθούν οι θέσεις εργασίας;

Όχι. Κάθε μεγάλη επανάσταση που βασίζεται στην επιστήμη, δεν εννοώ τις επαναστάσεις που έχουν να κάνουν με τα δικαιώματα, την ελευθερία, η πρώτη που ήταν στον ατμό, η δεύτερη στον ηλεκτρισμό, η τρίτη στο διαδίκτυο, έχουν φοβερές αλλαγές στις κοινωνίες, αλλάζουν οι πολιτικές αντιλήψεις, τα πολιτικά συστήματα, αλλάζουν τα εργαλεία με τα οποία πρέπει ν' αντιμετωπίσουμε.

Θέλω λοιπόν να μπω και να σας δείξω πολύ γρήγορα γιατί στον ελάχιστο χρόνο που έχουμε, νομίζω είναι καλύτερα με κάποιες εικόνες. Οι νέοι αυτής της γενιάς, τα παιδιά όχι μόνο που μεγαλώνουν, που μπαίνουν στο Δημοτικό σήμερα, αλλά τα παιδιά που είναι στο Λύκειο ή αυτοί που τελειώνουν το Πανεπιστήμιο: Δέστε λίγο, οι απαραίτητες δεξιότητες του 2015 και του 2020, μέσα σε 5 χρόνια έχουμε αλλαγή των δεξιοτήτων.

Βλέπουμε ότι το θέμα της δημιουργικότητας είναι ένα πολύ ουσιαστικό ζήτημα το οποίο δεν αναπτύσσεται όταν είσαι 20 χρόνων. Θα θυμίσω, και ο κ. υπουργός το ξέρει, τα προγράμματα σπουδών που έγιναν το 2011 με Φινλανδούς και με τον ΟΟΣΑ, ξεκινούσαν από την Α' Δημοτικού, Πληροφορική, Αγγλικά και Θεατρικό Παιχνίδι, που είχε τα χαρακτηριστικά της δημιουργικότητας. Αυτό λοιπόν αλλάζει όλη την προσέγγιση, το τι σημαίνει δεξιότητες.

Δέστε λίγο τα επαγγέλματα του μέλλοντος. Τα έχω μαζέψει για να δούμε λίγο, δεν ξέρω αν καταλαβαίνετε τι σημαίνουν αυτά. Εγώ και οι συνεργάτες μου δεν μπορούσαμε να τα μεταφράσουμε. Είναι 21 νέες δουλειές που θεωρείται ότι θα έχουν όλες οι μεσαίου μεγέθους εταιρείες στα επόμενα χρόνια. Όταν λοιπόν δεν μπορούμε σήμερα να κατανοήσουμε τι σημαίνει, καταλαβαίνουμε καλά ότι θα πρέπει να προετοιμαστούν οι νέοι ώστε να εξελίσσουν τα προσόντα τους.

Δείτε αυτή τη διαφάνεια: Το 2024 η Google έχει ανακοινώσει ότι θα υπάρχει αυτόματη μετάφραση πια σε πάνω από 35 γλώσσες, δηλαδή θα βάζουμε ένα μικρό ακουστικό, εγώ θα μιλάω Ελληνικά, ο άλλος θα μιλάει Αραβικά, θ' ακούει τη φωνή μου στ' Αραβικά. Τί σημαίνει αυτό για εκατομμύρια μεταφραστές; Καταστρέφονται δουλειές οι οποίες δημιουργούνται.

Το θέμα με τα φορτηγά: Στην Αμερική υπολογίζεται ότι ήδη θα μπουν πια σε λειτουργία τα φορτηγά χωρίς οδηγούς. Είναι 4,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στους οδηγούς. Και πάω στο τελευταίο, 2053, τι σημαίνει να δουλεύεις ως χειρουργός, δηλαδή ένας που είναι σήμερα 10 χρόνων το 2053 να είναι χειρουργός. Ο χειρουργός τότε θα λειτουργεί με ρομπότ και θα έχει τελείως διαφορετική σχέση με τον ασθενή του.

Όλα αυτά λοιπόν πώς θ' αλλάξουν και πώς συνδέεται το εκπαιδευτικό σύστημα; Οι αλλαγές στα εκπαιδευτικά συστήματα, θα έδιναν τον τίτλο "Aristoteles and Computing" (Αριστοτέλης και Προγραμματισμός). Δηλαδή τώρα χρειαζόμαστε δυο πράγματα. Από τη μία ψηφιακές δεξιότητες οι οποίες να εξελίσσονται συνεχώς, άρα να έχεις τη βάση, και το δεύτερο, με την έννοια του Αριστοτέλη, πόσο πολύ χρειάζονται πια οι κοινωνικές, ανθρωπιστικές σπουδές και η διαφορετική αντίληψη από την Α' Δημοτικού στο τι είδους μαθήματα μπαίνουν ώστε ν' αποκτηθούν αυτές οι δεξιότητες.

Ήδη έχουμε αρκετές χώρες που έχουν αλλάξει άρδην τα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Αυτό σημαίνει τελείως διαφορετικό μοντέλο Πανεπιστημίου, η Ευρώπη, όχι μόνο η Ελλάδα, στην Ελλάδα έχουμε ένα πάρα πολύ κλειστό σύστημα, το Πανεπιστήμιο κατά την άποψή μου ειδικά με τις τελευταίες αλλαγές, επιστρέφει στη λογική του κρατικού Πανεπιστημίου που συνδέεται με τις αποφάσεις του κράτους και δεν έχει την ανεξαρτησία του Συμβουλίου, των αποφάσεων, το να μπορεί ν' αποφασίζει μόνο του για το μέλλον του, γι' αυτό και έχουμε τρομερές ελλείψεις.

Δεν έχουμε ας πούμε τμήμα Data Science στην Ελλάδα, όταν το θέμα των Data πλέον είναι από τα πιο σημαντικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Ανοιχτά Πανεπιστήμια, η Ευρώπη έχει αυτό το πρόβλημα, όχι μόνο η Ελλάδα. Σε σχέση με την Ασία και την Αμερική είναι πιο κλειστά τα Πανεπιστήμιά της και θέλουμε πια διαφορετικά προγράμματα και διαφορετική λειτουργία του σχολείου, που πρέπει και το σχολείο να μην έχει ομοιομορφία και να έχει ελευθερίες.

Στο θέμα των ψηφιακών δεξιοτήτων, εδώ είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι οι πίνακες τους οποίους χρησιμοποίησε και ο κ. Μαρκοπουλιώτης. Στην Ελλάδα το 2018 είμαστε μια θέση πριν το τέλος, είναι μόνο η Ρουμανία μετά από μας, συνολικά στους ψηφιακούς δείκτες. Και στο

θέμα των ψηφιακών δεξιοτήτων οι οποίες επαναλαμβάνω, δεν υπάρχει πια κανένα επάγγελμα, από κομμωτής και δικηγόρος μέχρι αποθηκάριος και ερευνητής, η Ελλάδα είναι 4η από το τέλος, με σοβαρό πρόβλημα σε όλες τις κατηγορίες, δηλαδή και στη χρήση του απλού internet και στα υψηλότερα προσόντα.

Μπορείτε να δείτε ότι 1,4% του πληθυσμού στις επιχειρήσεις έχει τις αναγκαίες δεξιότητες. 1,4% σε μια εποχή που ξεκίνησε η 4η Βιομηχανική Επανάσταση. Αυτό σημαίνει ότι, όπως πολλές χώρες, βάζω τις χώρες οι οποίες έχουν παρουσιάσει εθνικά σχέδια σε παγκόσμιο επίπεδο, πάρα πολλές στη Γερμανία, η χώρα μας χρειάζεται ένα εθνικό σχέδιο όπου βέβαια μέσα κυρίαρχο ρόλο θα παίζει η εκπαίδευση.

Εθνικό σχέδιο σημαίνει χρονοδιάγραμμα, προϋπολογισμός, στόχοι οι οποίοι πρέπει να επιτυγχάνονται και βέβαια συναίνεση, ώστε η μία κυβέρνηση να μην αλλάζει αυτό που κάνει η επόμενη και να μπορούμε να έχουμε αποτελέσματα. Ευχαριστώ πολύ.

N. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ: Κάνετε τη νύξη για το ερώτημα που ήθελα να σας θέσω με την καταληκτική σας φράση. Το ερώτημα είναι εάν το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να έχει ρόλο, και σε ποιο βαθμό, στην παραγωγική ανασυγκρότηση που χρειάζεται η χώρα. Γιατί η συζήτηση που γίνεται τα τελευταία χρόνια είναι η συζήτηση για την επιστροφή στο δρόμο της ανάπτυξης.

A. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι βεβαίως αυτονόητη η απάντηση ότι δεν υπάρχει καμία ανεπτυγμένη χώρα που να μην έχει ανεπτυγμένο εκπαιδευτικό σύστημα, όχι κατ' ανάγκη με όρους ισότητας ή ποιότητας, αλλά ανεπτυγμένο εκπαιδευτικό σύστημα που συμμετέχει στη δική του παραγωγική ανασυγκρότηση.

Αλλά θα πω δυο παρατηρήσεις: η πρώτη είναι ότι οι αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα θέλουν βάθος χρόνου. Δηλαδή γίνεται μια μεταρρύθμιση, γίνεται σεβαστή από την επόμενη κυβέρνηση, διορθώνεται, έχει αποτελέσματα σε 12, 15 χρόνια. Άρα εάν πούμε ότι τώρα θα κάνουμε αλλαγές που αφορούν στο μέλλον, τα άμεσα αποτελέσματα θα είναι τότε.

Το δεύτερο όμως σημαντικό είναι ότι πλέον τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει ν' αντιμετωπίζουν τη διά βίου εκπαίδευση, ως ένα

θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, του εργαζόμενου, του πολίτη. Η διά βίου εκπαίδευση είναι σ' αυτό που είπε ο κ. υπουργός, τα διετή στα Πανεπιστήμια, αυτό υπήρχε και στον προηγούμενο νόμο αλλά δεν λειτούργησε, τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαιδευτικής Κατάρτισης όλων των επαγγελματιών, δηλαδή τα Πανεπιστήμια πια πρέπει να παίξουν και αυτό το ρόλο που είδαμε, ότι στον σημερινό 50άρη που είναι στην αγορά εργασίας, ακόμα και στον 45άρη, να μπορεί να του δίνει τη δυνατότητα εύκολα και με όσο γίνεται λιγότερες προϋποθέσεις οικονομικές, ν' αλλάζει τα προσόντα του.

Εκεί θα κριθεί πάρα πολύ ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας. Και όταν λέμε παραγωγική ανασυγκρότηση, είναι σημαντικό να ξέρουμε πού θέλουμε να πάμε. Δηλαδή θα κάνουμε μια χώρα όπου θα είναι κυρίαρχος ο τουρισμός, η αγροτική διατροφή, θα είναι τα logistics... Πρέπει να ξέρουμε, αλλά όχι όταν θέλουμε όλα να τ' αναπτύξουμε.

Κι εδώ θεωρώ ότι είναι το πιο σημαντικό πράγμα, είναι ότι η χώρα πρέπει να βάλει έναν εθνικό στόχο επειδή δεν έχουμε πετρέλαια, είμαστε μια μικρή χώρα, έχουμε σημαντικό εκπαιδευτικό δυναμικό και βεβαίως έχουμε ανθρώπους στο εξωτερικό που μπορεί να γίνουν το πετρέλαιο της επόμενης μέρας, θέλω να πω ο πλούτος μας.

Θα πρέπει η χώρα να βάλει σα στόχο να μπει μέσα στην πρωτοπορία των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο, όχι μόνο στην Ευρώπη, στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση. Μπορούμε; Είναι ένα όνειρο θερινής νυκτός; Πιστεύω ότι μπορούμε και να μπορούμε να δούμε αρκετές χώρες μικρές, γιατί μια μικρή χώρα αλλάζει πιο εύκολα από μια μεγάλη, που το έχουν πετύχει.